

ŘÍJNOVÝ DIPLOM¹

20. říjen 1860

My František Josef první, z boží milosti císař rakouský, král uherský a český, král lombardský a benátský, dalmatský, charvátský, slavonský, haličský, vladimířský a illyrský, král jerusalemský atd.; arcivojvoda rakouský; velkovojevoda toskánský a krakovský; vojvoda lotarinský, salcburský, štyrský, korutanský, krajinský a bukovinský; velkokníže sedmihradský; markrabě moravský; vojvoda horno- a dolnoslezský, modenský, permský, piačenský a quastalský, osvětimský a zátorský, těšinský, furlanský, dubrovnický a zaderský; knížecí hrabě habsburský, tyrolský, kyburský, gorický a gradištský; kníže tridentský a brixenský; markrabě horno- a dolnolužický a istriánský; hrabě hohenembský, feldkirchský, bregenský, sonnenberský atd.; pán terstský, kotarský a na slovinském krajišti; velkovojevoda vojvodství srbského atd. atd. tímto všem na vědomí dáváme:

Předkové naši, slavné paměti, moudře i pečlivě k tomu hleděli, aby v našem nejjasnějším domě zřízena byla jistá forma posloupnosti, načež od Jeho c. kr. apoštolského Veličenství, slavného císaře Karla VI., dne 19. dubna r. 1713 s konečnou platností a nezměnitelně ustanoven jest řád posloupnosti zákonem státním, základním a domovním, posavade platným, kterýž pod jménem pragmatické sankce znám jest a od řádných stavů Našich rozličných království a zemí přijat byl.

Na tomto řádu posloupnosti co nepodvrtném základu právním a na nedílnosti i nerozlučitelnosti svých rozličných částí správy a svobodami jmenovaných království a zemí v srovnalost uvedené, založeno jsouc, odolalo mocnářství rakouské, smlouvami státními a mezinárodními od té doby rozšířené a utužené, vítězně všelikým nebezpečnostem a útokům, které na ně dorážely, jsouc v tom podporováno a hájeno věrností, oddaností a udatností svých národů.

Prohlídajíc k dobrému našemu domu a našich poddaných, máme za svou povinnost vladařskou, abychom mocného postavení mocnářství rakouského hájili a pojištěním jasných a nepochybných zřízení právních a svorné spolupráce bezpečnosti jemu propůjčili. Kteréhožto zjištění mohou úplně poskytnouti jen takové instituce a taková zřízení právní, ježto stejnou měrou se srovnávají s vědomím práva historického, s rozličností Našich království a zemí a s tím, čeho vyhledává jich pevný, nedílný a nerozlučitelný svazek. Hledíce k tomu, kterak tím, že všichni poddaní naši před zákonem jsou rovni., že všichni mohou volně náboženství své provozovati, že všichni, necht' jsou toho neb onoho stavu a rodu, jsou ku všelikým úřadům způsobni též tím, že všichni společně a stejnou měrou jsou povinni službu vojenskou konati a daně platiti a že jest zrušena robota a odstraněna linie celní mezi zeměmi, společná zřízení organická a svorná spolupráce v Našem mocnářství znamenitě se rozvířila a utužila, - uváživše mimo to, že pro bezpečnost Našeho mocnářství a pro blaho jedné každé země, ježto moc státní ve všech zemích pevniny evropejské v jedno jest spojena, nevyhnutelně potřebí, aby se nejvyšší úkolové státní společně vykonávali -měli jsme za dobré pro vyrovnání posavadních rozdílů mezi Našimi královstvími a zeměmi, a k tomu konci aby poddaní Naši měli příhodně uspořádaného účastenství v zákonodárství a správě, ustanoviti dle pragmatické sankce a z plné moci Naši za stálý a nevolatelný základní zákon státní, kterýž Nám i řádným potomkům našim pravidlem u vládě býti má, co níže tuto položeno, a naříditi takto:

¹ Říjnový diplom vyšel společně s císařským manifestem a sliboval „uspořádání vnitřních, státoprávních poměrů mocnářství. Nebyl ovšem ústavním zákonem ve vlastním slova smyslu. Měl spíše povahu přípravného dokumentu, v němž byl vyložen program obnovení ústavního života v Rakousku. BOUDYŠOVÁ, V. *Minulost našeho státu v dokumentech*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1971, s. 268; původní český text uveřejněn v *Překladech zákonníka říšského pro království české*, r. 1860, č. 50.

I. Právo zákony dávat, je měniti a rušiti vykonáváno bude od Nás a od Našich nástupcův jedině společně se sněmy zemskými řádně shromážděnými, a vedle případnosti s radou říšskou, do kteréž budou sněmové posílati jistý počet údův, kterýž My ustanovíme.

II. Všeliké věci zákonodárství že týkající, ježto že vztahují ku právám, povinnostem a záležitostem, kteréž mají veškerá království a země Naše společně, jmenovitě věci zákonodární, týkající se mince, peněz a úvěru, cla a obchodu, též pravidel bankovníctví cedulního, jakož i věci zákonodárské, týkající že pravidel poštovníctví, telegrafů a železnic; rovněž i způsobu i spořádání povinnosti vojenské mají se budoucně v radě říšské a s radou říšskou vyjednávati a pomoci její vedle zřízení vyřizovati, jakož se jedině s přivolením rady říšské mají nové daně a dávky uváděti, daně a poplatky již zavedené, zvláště cena soli zvyšovat a dle Našeho rozhodnutí, jehož datum 17. července 1860, nové výpůjčky činiti, nynější dluhy státní konvertovati a nemovitě jmění státní prodávati, zjinačovati aneb zavazovati; konečně se mají pomocí rady říšské rozpočty vydání státních na rok příští zkoušeti a na jisto postavovati a taktéž závěry počtů státních a resultáty ročního hospodaření s financemi zkoumati.

III. Všeliké jiné věci zákonodárství že týkající, které v punktech výše položených nejsou jmenovány, vyřizovány budou dle zřízení ve sněmích zemských, a to v královstvích a zemích ke koruně uherské příslušných dle předešlého jich zřízení, v našich ostatních královstvích a zemích ale dle jich řádů zemských. Poněvadž ale v našich zemích, kteréž nenáležejí ke koruně uherské od dávných let i takové věci, zákonodárství se týkající, o nichž jednati nepřisluší výhradně radě říšské, společně že vyjednávaly a rozhodovaly, tedy sobě zůstavujeme, že dáme také věci takové dle zřízení vyjednávatí pomocí rady říšské, do niž že radové říšští z těchto zemi přivezmou.

Věci, o nichž jednati nepřisluší výhradně radě říšské, budou se moci společně vyjednávatí také tehda, když by si toho ten, který sněm zemský žádal a návrh v příčině toho učinil.

IV. Tento diplom císařský budiž neprodleně v archivech zemských království a zemi Našich schován a časem svým vložen v zákony zemské,

v textu autentickém i v jazycích zemských. Nástupcové naši mají týž diplom hned, když nastoupí na trůn, týmž způsobem podpisem svým opatřiti a jednomu každému království i jedné každé zemi jej vydati, kdežto se pak vloží v zákony zemské.

Tomu na svědomí jsme se v tomto diplomě podepsali, pečeť Naši císařskou k němu přitisknouti dali a poručili, aby byl v Našem archivu domovním, dvorském a státním uložen a chován.

Dáno ve Vídni, hlavním a sídelním městě Našem, dne 20. října léta tisícího osmistého šedesátého, panování našeho roku dvanáctého.

František Josef
Hrabě Reehberg

Z Nejvyššího nařízení: *Svobodný pán Ransonnet*